

Яковенко Роман Валерійович
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної теорії,
маркетингу та економічної кібернетики,
Яковенко Дмитро Валерійович,
студент
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

ЦІНОВА ПОЛІТИКА ПРИРОДНИХ МОНОПОЛІЙ ЯК ДЖЕРЕЛО ЕКОНОМІЧНОЇ НЕБЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Ціни на комунальні послуги здійснюють безпосередній вплив на розвиток економіки України: чим більше відбувається зростання цін на енергоносії та на інші комунальні послуги – тим менше грошей залишається в населення для придбання товарів першої необхідності, не говорячи вже про коштовні речі. Крім того, переважна більшість підприємств, що надають комунальні послуги є приватизованими, і такими, що належать дуже обмеженому колу осіб. Таким чином, кожне підвищення комунальних тарифів перерозподіляє доходи від приватного малого бізнесу, який виробляє товари першої необхідності, до кишень олігархів, які є власниками природних монополій у нашій державі. Таким чином відбувається руйнування ринкової економіки і формування економічної системи державного монополізму.

Цікавим є те, що багато з цих олігархів прямо чи опосередковано фінансують північного агресора, отже складається враження, що населення України через ціни на комунальні послуги примушують фінансувати системні атаки на незалежність української держави [3, с. 51].

Ринкова система характеризується свободою економічних дій усіх економічних суб'єктів та великою кількістю незалежних один від одного продавців і покупців [2, с. 25]. Тому ніяка монополізація для ринкової системи є небажаною, навіть у сфері надання комунальних послуг, де суттєвим є ефект

масштабу виробництва. Тому, будь-які розповіді про те, що тарифи на комунальні послуги є ринковими – є чистим абсурдом і брехнею, оскільки ці послуги надають природні монополії, які не можуть бути ринковими за своєю економічною природою.

Як вже зазначено вище, природні монополії – це ті галузі, існування яких обумовлено суспільною вигодою у разі наявності однієї великої компанії порівняно з наявністю багатьох невеликих. Тобто одна фірма може створювати продукт або надавати послуги для суспільства за меншу ціну, ніж багато дрібних компаній. Таким галузям зазвичай надаються виключні державні привілеї. Але в обмін на це виключне право постачати електрику, воду або послуги автобусів у даній географічній області уряд зберігає за собою право регулювати дії таких монополій, щоб не допускати зловживання монопольною владою, яку він надав [1, с. 479]. Натомість ми спостерігаємо постійне підвищення цін, всупереч світовим тенденціям, здоровому глузду та деклараціям уряду.

І знову про шпагат, у якому вимушено знаходяться наші можновладці: з одного боку – бажання продовжувати абсолютно необґрунтовано збагачуватись за рахунок надприбутків у монопольних галузях, прикриваючись при цьому абсолютно міфічними і недосяжними для українського побутового споживача „ринковими” цінами; а з іншого – бажання отримувати подальші кредити від світової спільноти імітуючи реформи та піклування про рівень життя населення.

У відповідності до заяви прес-центра Міністерства енергетики та вугільної промисловості, закупівельна ціна газу на період опалювального сезону 2017-2018 рр. зросла на 5,6%, тобто стала ще більш корумпованою (різні експерти називають її завищеною в 2-3 рази). Але, оскільки зростання ціни не перевищує 10%, порівняно з поточним періодом, – переглядати її начебто немає сенсу.

Заглянемо у глибину цієї проблеми. Борги від населення за наявною на вересень 2017 року ціною є катастрофічними. Абсолютно зрозуміло, що

подальше підвищення цін на природний газ цю проблему не врегулює, а лише поглибить і загострить.

Крім того, якщо ціна не зростає у поточному періоді, за рахунок попередніх закупівель, то рано чи пізно все одно вона зросте, як зросте і балансовий борг, і становитиме він мінімум 5,6%, тобто суму підвищення цін. Саме цей обсяг можна буде „витягнути” з держбюджету використовуючи парламент для рятування НАК „Нафтогаз” України – абсолютно непотрібної компанії, чорної діри бюджету України, в якій зникає добробут середньостатистичних громадян. Це є більш надійним, оскільки розраховувати на сплату наявних на вересень та підвищених тарифів населенням сподіватись не варто.

В окремих містах відбуваються спроби введення абонентської плати за користування газовою мережею. Супутньою новиною до цього є зростання заборгованості за житлово-комунальні послуги до 29 мільярдів гривень, серед яких 11 мільярдів – борг населення за газ. За 6 місяців минулого року заборгованість за газ зросла вдвічі, а з 1.04.2018 р. ціна на газ має зрости ще на 62%.

Жодне підвищення цін ніколи не ліквідувало проблему заборгованості – навпаки – воно приводила лише до її зростання. Отже, або хтось свідомо намагається збанкрутувати газову сферу – або нічого не розуміє взагалі.

Швидше за все йдеться про можливість зловживання в бюджетній сфері, які викликані „необхідністю виділення коштів для порятунку стратегічно важливого підприємства та галузі”. Вважаємо, що саме таке формулювання (або подібне до нього) буде застосовано для перерозподілу державного кошту у потрібний бік.

Середні нарахування за житлово-комунальні послуги в країні на одного власника особового рахунку з урахуванням споживання електроенергії (з розрахунку 150 кВт-год) у вересні 2017 року зросли в порівнянні з серпнем на 9% - до 539,4 грн [4]. Отже, таку суму повинні викласти громадяни зі своєї кишені лише за електроенергію.

Можна зробити такі висновки. Постійне підвищення на комунальні послуги призводить до таких негативних наслідків:

- скорочення сукупного попиту, падіння ВВП через зменшення обсягів споживання продукції малого бізнесу, зростання дефіциту бюджету;

- зростання заборгованості в сфері комунальних послуг, яку „гаситимуть” через прямі виплати з державного бюджету, що також приводить до збільшення діри у бюджеті;

- збільшення розриву у доходах найбагатших і найбідніших громадян, спрямування частки доходів українських монополій на фінансування армії агресора (у разі якщо власником компанії є представники Росії);

- руйнування ринкової економіки в Україні, підвищена загроза дефолту, постійні стрибки валютного курсу, що пов'язано зі скуповуванням та виведенням валюти за кордони України власниками природних монополій.

Єдиним виходом із ситуації, що склалась є націоналізація підприємств, що надають комунальні послуги, їх зовнішній аудит та створення народних наглядових рад та формування зрозумілих і економічно обґрунтованих цін.

Список використаних джерел

1. Макконнелл К. Р. Экономикс : принципы, проблемы и политика / К. Р. Макконелл, С. Л. Брю. – К. : ХаГар, 2000. – 785 с., : табл., граф.

2. Яковенко Р. В. Основи теорії економіки для технічних спеціальностей : навч. посіб / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Поліграф-Сервіс”, 2009. – 120 с. : іл.

3. Яковенко Р. В. Використання досягнень Дж.М. Кейнса для зміцнення сучасної України / Р. В. Яковенко, А. О. Головатий // Матеріали за 12-а міжнародна научна практична конференція [„Настоящи изследвания и развитие – 2016”]. (Софія, Болгарія, 15-22 січня 2016 р.). – Софія : „Бял ГРАД-БГ” ООД, 2016. – Том 3 : Икономики. Държавна администрация. – С. 50–52.

4. Заборгованість населення за комунальні послуги знижується // Економічна правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/news/2017/10/31/630672/>.